

27. ročník Bienále ilustrací Bratislava 2019

Bienále ilustrací Bratislava umožňuje už viac ako päťdesiat rokov deťom, ale aj dospelým ponoriť sa do magického sveta fantázie. 25. októbra 2019 sa už po 27. krát otvorili brány Bienále ilustrací Bratislava. Keďže ide o súťažnú prehliadku originálov ilustrácií, v týždni pred otvorením BIB zasadla Medzinárodná porota, ktorá rozdelila prestížne ceny BIB jednotlivým autorom. V roku 2019 mala Medzinárodná porota desať členov, a boli v nej zastúpení ilustrátori, teoretici výtvarného umenia, ktorí sa zaoberajú ilustráciou pre deti a mládež a vydavatelia – Ali Boozari (Irán), Graça Lima (Brazília), Akoss Onofri – Mensah (Ghana), Nor Emila Mohd Yusof (Malajzia), Alexejs Naumovs (Lotyšsko), ktorý bol zvolený za prezidenta poroty, Igor Olejnikov (Rusko), Daniela Olejníková (Slovensko), Tatjana Pregl Kobe (Slovinsko), Yuval Saar (Izrael), Zhigeng Wang (Čína). Veľmi nás potešila účasť Igora Olejnikova, ktorý je držiteľ ceny Hansa Christiana Andersena za ilustráciu v roku 2018.

Porota je zámerne rôznorodá, pretože chápanie ilustrácie, estetické hľadisko a spôsob nazerania na ilustráciu pre deti a mládež je v každej kultúre iný. Táto rôznosť videnia ilustrácie robí prácu poroty veľmi zložitou, najmä keď si uvedomíme, že v priebehu 4 dní hodnotili tvorbu **416 ilustrátorov zo 47 krajín, 3056 ilustrácií z 539 kníh**. Pre porotu rozhodovanie nebolo jednoduché, ale napriek tomu pracovala veľmi rýchlo a efektívne. Myslím si, že to bolo vďaka tomu, že od začiatku medzi nimi fungovala pozitívna energia. V tomto roku nastala veľká zmena pre BIB – prvýkrát bola výstava inštalovaná v reprezentatívnych priestoroch Bratislavského hradu. O tejto pozitívnej zmene svedčí aj počet návštevníkov – bolo ich 47 417. Návštevníci mali možnosť vidieť 3 056 ilustrácií od 416 ilustrátorov zo štyridsiatich siedmich krajín celého sveta. Pre desaťčlennú porotu nebolo ľahké rozhodnúť o víťazoch, ale po štyroch dňoch rozhodovania dospeli k výsledkom. Nositeľom Grand Prix sa stal iránsky výtvarník **Hassan Moosavi** s ilustráciami ku knihe Boxer. Mladý a talentovaný ilustrátor Hasan Moosavi používa teplé a živé farby, čím jeho nádherné a opakované vzory vzrušujúceho života v očiach čitateľa priam ožívajú. Jeho rozprávanie je plné obrazov, ktoré sú umocnené výraznými ilustráciami. Používa vlastnú techniku a silné zveličenie na vykreslenie expresívnej atmosféry. Tento kreatívny príbeh je umocnený aj kreatívnymi a umeleckými deformáciami, špecifickou kompozíciou, kontrastom farieb a vizuálnou príťažlivosťou. Moosavi používa svoje slová a ilustrácie tak, aby deťom predstavil kultúru pokoja a zároveň tak vytvára dynamické obrazy s hlbokým morálnym odkazom.

Päť Zlatých jablák sa rozkotúlalo na viacero kontinentov. **Chengliang Zhu** z Číny vytvoril ilustrácie, ktoré pomáhajú deťom pochopiť svet a prírodu cez obraznosť a aktualizovanú interpretáciu súčasnej aj klasickej tradície čínskej ilustrátorskej tvorby. Využíva tradičné farby, ako červená, čierna, zlatá, biela a prepája hieroglyfy s ilustráciami. Úplne iný štýl využil **Janis Blanks** z Lotyšska. V jeho príbehu o krtkovi vytvoril príbeh zvieratka, ktoré nemá nikto rád. Vytvoril zaujímavú horizontálnu kompozíciu, kde spája moderný vzhľad s klasickým renesančným štýlom. V jeho ilustráciách sa dajú nájsť aj odkazy na ikonické maľby, akou je napríklad Posledná večera. Používa zaujímavé tónovanie farieb ako aj svojráznu kompozíciu. Ruský ilustrátor **Anton Lomaev** ilustroval svoju knihu dnes už zriedkavým klasickým štýlom. Ilustrácie sú tvorené jemne a presne s mnohými detailmi, ktoré môže čitateľ objavovať znova a znova. Vďaka tomu ilustrácie prebúdajú čitateľovu

predstavivosť. Kniha vykresľuje príbeh o nádhernom a blízkom vzťahu otca s jeho synom. **Wen Dee Tan** z Malajzie svojim jednoduchým avšak pestrofarebným prejavom predstavuje príbeh odmietnutia hrdinky kvôli jej ohňu podobným, žiarivým vlasom. Nakoniec sa jej však podarí nájsť si priateľov. Autorkin silný a pozitívny prejav je ľahko pochopiteľný aj bez jazykového porozumenia textu. Používa skvelý minimalistický štýl s výstižným použitím farieb. Posledné jablko sa odkotúľalo do Južnej Kórei. **Soojung Myung** vytvorila ilustrácie ku knihe o vzťahu dievčatka k prírode, v ktorej nachádza priateľov ako aj odpovede na svoje otázky. Farby sú v nej použité nádherným a delikátnym spôsobom so šikovnom schémou a viacerými vrstvami detailov. Ide o kombináciu tradičného a moderného štýlu. Pri každom pohľade na obrázky v nich nájdete niečo ukryté.

Plaketu BIB získala **Anat Warshavski** z Izraela troch tučniakoch, ktorí si otvoria reštauráciu a zistia, že vyhovieť všetkým zákazníkom nie je vôbec ľahké. Autorka vyobrazuje tieto živé a energické postavičky použitím základných farieb - červenej, modrej, žltej a čiernej. Vďaka rôznym uhľom pohľadu a jej jedinečnému podaniu sa táto knižka stala jedinou, ktorú porota vybrala zo žánru komiksov pre deti. Ilustrácie spolu vytvárajú bystrú kompozíciu a sú rozmiestnené šikovne a inteligentne. V kontraste s výraznou farebnosťou sú ilustrácie portugalského ilustrátora **André Letriu**. Opakovaním prvkov sa vytvárajú vzory, ktoré poukazujú na beznádejnú situáciu ku ktorej dochádza v stave vojny. Použitím jedinečnej palety farieb, ktoré nie sú veľmi pestré tak ilustrácie zvyrazňujú relevantný a globálny problém konfliktu. Knižke sa podarilo citlivým a elegantným spôsobom pomocou obrázkov odkomunikovať to, čo hovorí aj text. Pre japonského ilustrátora **Chiki Kikuchi** je typický expresívny maliarsky štýl. Použitím voľných a expresívnych ťahov štetca ilustrácie zobrazujú prírodu v jej plnej kráse. Pohyb prírody je docielený šikovným použitím farieb v celej knihe, čo vyvoláva pocit hýbania sa a posunu. Niektoré ilustrácie majú blízko k abstrakcii, iné pripomínajú japonskú kaligrafiu a detailnosť. V opozícii k tejto výraznej farebnosti sú ilustrácie **Maje Kastelic** zo Slovinska. Knižka vyobrazuje príbeh chlapca, ktorý sa bojí tmy. V ilustráciách je použitá minimalistická schéma farieb a šikovné použitie svetla a kontrastu. Čitateľ tak vďaka ilustráciám môže pochopiť emocionálnu cestu, ktorou chlapec prechádza. Kniha používa aktuálnu a detailnú formu klasického štýlu. V úplne inej polohe sa predstavil **Guilherme Karsten** z Brazílie. Hovorí o hlasnom zvuku, ktorý sa rozlieha svetom. Spôsobuje chaos a zmätok. Čo to môže byť? Ilustrácie nám dávajú odpoveď vystihnutím okamihu a pohybom, ktorý čitateľa odvážne ponára do detailných a hustých koláží. Odpoveďou, že ten hluk vychádza zvnútra je vyobrazená jedinečným a inteligentným spôsobom.

Okrem toho porota udelila štyri čestné uznania vydavateľstvám za mimoriadny vydavateľský počin – boli to dve vydavateľstvá z Brazílie a po jednom z Ekvádoru a Veľkej Británie.

Zasadala aj detská porota, ktorá sa už tradične nezhodla s „dospelou“ porotou a cenu udelila slovenskému ilustrátorovi Svetozárovi Košickému. Cenu primátora Bratislavy získal Boris Šima. Už po druhýkrát bola udelená cena Poštovej banky, ktorú získal Miroslav Cipár.

Tohtoročné Bienále ilustrácií Bratislava bolo opäť veľmi bohaté, čo sa týka programov pre deti, prínosné pre odborníkov vďaka sympóziu, tvorivé, keďže počas workshopu vzniklo viac ako 30 ilustrácií. BIB je svojím zameraním prínosné nie len pre odbornú verejnosť, ktorá má možnosť sledovať tie najnovšie trendy v oblasti ilustrácie kníh pre deti a mládež, ale

najmä pre deti, ktoré sa takto majú možnosť stretnúť s kvalitným umením. A najmä pre deti je Bienále ilustrácií Bratislava určené.

Ako som spomínala v úvode, BIB sa v roku 2019 presťahoval do exkluzívnych priestorov Bratislavského hradu a verím, že v nich ostane. Je to dôstojný a reprezentatívny priestor, ktorý ilustráciám a najmä návštevníkom poskytuje aj ďalší estetický rozmer – obohacujú ich krásne vyhlídky na Bratislavu. Bienále ilustrácií Bratislava predstavuje počas celého svojho trvania tie najkrajšie ilustrácie, podporuje kreativitu a fantáziu mladých ľudí už od útleho veku, buduje základy ich estetického cítenia a dobrého vkusu. Vďaka rôznorodým umeleckým ilustráciám sa deti môžu naučiť rozlišovať, čo je skutočne kvalitnou, hodnotnou ilustráciou. Toto je v súčasnosti veľmi dôležité, pretože mladá generácia je ovplyvnená veľkým množstvom vnemov a je potrebné jej ukázať skutočne kvalitné umenie.

Verím, že sa s návštevníkmi stretneme na 28. ročníku Bienále ilustrácií Bratislava, ktorý by mal mať slávnostné otvorenie 15. októbra 2021 a trvať by mal do 9. januára 2022.

Mgr. Viera Anoškinová